

Adaptterra Awards 2023

Finálové projekty

Biocentra a biokoridory v okolí obce Šumice.....	1
Dům dětí a mládeže Sova Cheb.....	2
Dům s pečovatelskou službou Harmonie.....	3
Green Port Strašnice.....	4
Hospodaření s vodou v Toulcově dvoře.....	5
Hospodářství u kozy a petržele.....	6
Modernizace vozovny Slovany v Plzni.....	7
Obnova lesoparku Čertova rokle v Brně-Lesné.....	8
Obnova údolní nivy řeky Kyjovky.....	9
Protierozní úpravy v obci Dubenec.....	10
Přírodě blízká protipovodňová ochrana v Dolním Újezdě.....	11
Přírodě blízké protipovodňové opatření v Němčanech.....	12
Regenerace půdy a krajiny Jagava Permafarmy.....	13
Rekonstrukce ulic v Roudnici nad Labem.....	14
Revitalizace Rokytky nad Hořejším rybníkem.....	15
Rozvolnění koryta štěrkonosné řeky Bečvy.....	16
Tradiční hospodaření v srdci Bzenecké Doubravy.....	17
Úsporný provoz stavební firmy Deas.....	18
Zemědělství jinak a lépe.....	19
Zpřírodnění koryta Vltavy v úseku Vraňany – Hořín.....	20
Zvyšování rozmanitosti v krušnohorských lesích.....	21

Biocentra a biokoridory v okolí obce Šumice

Projekt, který je unikátní svým rozsahem na velikost obce, se podařilo uskutečnit v Šumicích, malé vesnici v Jihomoravském kraji. Monotónní zemědělskou krajinu zde proměnili na ekologicky stabilní a druhově bohaté území. Podařilo se to díky vytvoření biocenter a biokoridorů na ploše 75 ha, vysazením více než 90 tisíc stromů a 41 tisíc keřů.

Lokalita: Šumice, okres Brno-venkov

Kraj: Jihomoravský

Kontakt (kontaktní údaje kromě jména nezveřejňujte): Robin Ondrášek, starosta obce Šumice, starosta@sumice.eu, 606 134 620

Pro více informací: <https://www.adaptterraawards.cz/cs/Biocentra-a-biokoridory-v-okoli-obce-Sumice>

Dům dětí a mládeže Sova Cheb

Dům dětí a mládeže Sova v Chebu sídlí v historické vile obklopené botanickou zahradou se zvířecími expozicemi a výběhy. V areálu se nacházel starý skleník ve špatném stavu, a tak se město rozhodlo investovat do nové stavby, která bude kromě subtropického skleníku zároveň poskytovat zázemí pro zájmové kroužky. Novostavba ze dřeva, skla a betonu pracuje s alternativními zdroji energie a efektivně využívá zachycenou dešťovou vodu.

Lokalita: Goethova 1108, Cheb

Kraj: Karlovarský

Kontakt (kontaktní údaje kromě jména nezveřejňujte): Ing. Marcela Nečekalová, město Cheb, necekalova@cheb.cz, 773 782 752

Pro více informací: <https://www.adapteraawards.cz/cs/Dum-deti-a-mladeze-Sova-Cheb>

Dům s pečovatelskou službou Harmonie

Aby něco nového a užitečného vzniklo, nemusíme bourat staré. Dokazuje to obytný dům s pečovatelskou službou v Ostravě-Porubě, s přilehlou kavárnou i služebnou městské policie. Městská část se pro zajištění chybějícího moderního bydlení pro seniory rozhodla využít chátrající dům v dlouhodobě problematické a sociálně vyloučené lokalitě, ale s dobře dostupnou infrastrukturou. Vznikla zde nízkoenergetická budova s 23 byty, recepcí a společenskou místností i atrium s množstvím zeleně, místy k posezení, hraní i cvičení. Z hlediska adaptací na změnu klimatu se areál může pochlubit množstvím zelených střech, přeměnou betonových ploch na zelené, kde se voda může zasáknout, výsadbou stromů či propustnými parkovacími plochami.

Lokalita: Dělnická 29, Ostrava-Poruba

Kraj: Moravskoslezský

Kontakt (kontaktní údaje kromě jména nezveřejňujte): Lucie Tešnarová, městský obvod Ostrava-Poruba, tesnarova@moporuba.cz, 777 529 805

Pro více informací: <https://www.adaptterraawards.cz/cs/Dum-s-pecovatelskou-sluzbou-Harmonie>

Green Port Strašnice

Udržitelné pasivní domy mohou urbanisticky zapadat i do centra města. Tři takové s celkem 156 „zdravými byty“ vznikly na místě původního sídla České námořní plavby v pražských Strašnicích. Novostavba Green Port Strašnice zaujme využitím přírodních materiálů, zelenými střechami, množstvím zeleným ploch i komunitními prostory pro setkávání, odpočinek a městské zahradničení. Domy zahrnují také vybavení pro cyklisty – servisní stanice, myčky kol či stojany. Pomyslnou „udržitelnou“ třešničku na dortu představují ptačí budky pro hnízdění rorýsů umístěné na fasádě jednotlivých domů.

Lokalita: Počernická 1b, Praha-Strašnice

Kraj: Hlavní město Praha

Kontakt (kontaktní údaje kromě jména nezveřejňujte): Kristýna Muszyński, JRD Development s.r.o., muszynski@jrd.cz, 721 390 077

Pro více informací: <https://www.adaptterraawards.cz/cs/Green-Port-Strasnice>

Hospodaření s vodou v Toulcově dvoře

Kdo by hledal mokřad s mnoha vzácnými a ohroženými druhy živočichů, dvě tůně, dešťové jezírko s kaskádami, lužní les a celkově přírodě blízké prostředí uprostřed pražské zástavby? Kořeny památkově chráněného Toulcova dvora, pojmenovaného po jeho posledním hospodáři, sahají až do 14. století. Po znárodnění, kdy v něm sídlilo zemědělské družstvo a došlo k mnoha nevhodným úpravám, si ho v 90. letech pronajala a ujala se ho nezisková organizace. Na 10 ha plochy zde provozuje farmu s domácími zvířaty původních českých plemen, jízdárnu, zahradnictví, ubytování, zdravou jídelnu, ekologické občůdky, mateřskou školu Semínko, rodinné centrum Mateřídouška či vzdělávací programy. Od roku 1996 zde budují systém šetrného hospodaření s vodou, jak v zastavěných prostorech, tak v přírodní části areálu.

Lokalita:

Kraj: Hlavní město Praha

Kontakt (kontaktní údaje kromě jména nezveřejňujte): Lenka Karlíková, Toulcův dvůr z.s., spolekprovoz@toulcuvdvur.cz, 773 724 941

Pro více informací: <https://www.adaptterraawards.cz/cs/Hospodareni-s-vodou-Toulcuv-dvur>

Hospodářství u kozy a petržele

Už deset let budují manželé Kutáčkovi malou rodinnou farmu na severním úpatí Žďánického lesa. Jejich cílem je nabízet kvalitní a zdravé potraviny (zejména sýry a mléko), u jejichž vzniku stojí spokojená zvířata a krajina plná života. Louky, na nichž se pase jejich padesátihlavé stádo dojných koz a ovcí, obhospodařují regenerativním způsobem. Původní intenzivně zemědělsky využívaná pole se změnila díky zatravnění, nové tůni i výsadbám 150 stromů opět v pestrou krajinu. Změny dokázali podpořit i na obecních zemědělských pozemcích, kde se podařilo obnovit třešňovou alej či nastartovat generel hospodaření s dešťovou vodou.

Lokalita: Mouřínov, okres Vyškov

Kraj: Jihomoravský

Kontakt (kontaktní údaje kromě jména nezveřejňujte): Stanislav Kutáček, stanislav.kutacek@outlook.com. 736 643 394

Pro více informací: <https://www.adaptterraawards.cz/cs/Hospodarstvi-u-kozy-a-petrzele>

Modernizace vozovny Slovany v Plzni

V roce 2023 dokončili jednu z největších stavebních výzev plzeňského dopravního podniku za posledních několik desetiletí – rekonstrukci tramvajové vozovny Slovany. Celkový přístup k přestavbě vycházel z myšlenky, že pokud chce město zachovat areál vozovny na stávajícím místě, musí omezit jeho negativní důsledky pro okolí. Přestavěný areál nyní představuje moderní základnu pro veřejnou dopravu, která zahrnuje 13,5 tisíc m² zelených střech, ekologické mytí tramvají, snížila množství spotřebované energie i hluku v okolních ulicích a v neposlední řadě vytvořila příjemnější zázemí pro zaměstnance.

Lokalita: Slovanská alej 35, Plzeň 2 – Slovany

Kraj: Plzeňský

Kontakt (kontaktní údaje kromě jména nezveřejňujte): René Vávro, Plzeňské městské dopravní podniky, a.s., vavro@pmdp.cz, 724 901 453

Pro více informací: <https://www.adaptterraawards.cz/cs/Modernizace-vozovny-Slovany-v-Plzni>

Obnova lesoparku Čertova rokle v Brně-Lesné

Lesopark Čertova rokle je důležitou ucelenou zelenou plochou v severní části Brna – na sídlišti v Lesné. V posledních letech však zdejší zeleni dávaly zabrat extrémní sucha spojená s vysokými teplotami. Porosty začaly hromadně odumírat, neměly dostatek vody a likvidoval je kůrovec. Díky technickým opatřením na zadržení vody i výsadbám se podařilo stav zlepšit. Úpravy ploch vnesly do lesoparku určitý řád a klid, dokončená místa lákají maminky s kočárky k procházkám, ke společnému cvičení, učitelky s dětmi k pozorování ptáků a jiných zvířat. Park opět nabízí městskému člověku kontakt s přírodou, na který se v dnešní době tak trochu zapomíná.

Lokalita: Čertova rokle, Brno-Lesná

Kraj: Jihomoravský

Kontakt (kontaktní údaje kromě jména nezveřejňujte): Ing. Denisa Olivová, městská část Brno-sever, olivova.denisa@sever.brno.cz, 545 542 237

Pro více informací: <https://www.adaptterraawards.cz/cs/Obnova-lesoparku-Certova-rokle-v-Brne-Lesne>

Obnova údolní nivy řeky Kyjovky

Bohuslavické údolí je krajinou, ve které mohou návštěvníci v přímém přenosu sledovat, jak se navrácí ke svému původnímu rázu údolní nivy s mokřady a tůňemi. Zazeleňuje se a vracejí se do ní typické druhy ptáků a obojživelníků. To je výsledek filantropického projektu Petra a Věry Holečkových. Impulsem jim bylo shledání s místní pamětnicí, bývalou učitelkou. Seznámila je s tím, jak vypadalo území před zásahem kolektivního zemědělství. Manželé inspirováni setkáním se rozhodli investovat do přeměny lokality o rozloze 10 ha energií, vlastní pozemky i prostředky.

Lokalita: Bohuslavice u Kyjova, okres Hodonín

Kraj: Jihomoravský

Kontakt (kontaktní údaje kromě jména nezveřejňujte): Petr Holeček,
holecpepetr59@gmail.com, 602 738 142

Pro více informací: <https://www.adapteraawards.cz/cs/Obnova-udolni-nivy-reky-Kyjovky>

Protierozní úpravy v obci Dubenec

Obec Dubenec bývala v minulosti často ohrožována bleskovými povodněmi. Zastupitelstvo se rozhodlo řešit tento problém opatřeními vyžadující komplexní pozemkovou úpravu. Velké lány půdy rozdělilo zasakovacími pásy, biokoridory a vybudovalo poldry a vodní plochy. Díky terénním úpravám jsou dešťové srážky nasměrovány správným směrem, voda zůstává v krajině, kde se přirozeně vsakuje nebo odpařuje. Nově instalovaný systém srážkoměrů a hladinoměrů dokáže zasílat varovné SMS s výstrahou před povodní.

Do krajiny přinesla tato realizace novou zeleň. K vysazeným ovocným stromům vybudovala obec moštárnu a sušárnu. Produkty prodává v místní prodejně s regionálními výrobky a výtěžek z jejich prodeje částečně pokrývá náklady na údržbu výsadby. Lokalita je také častým cílem procházek.

Lokalita: obec Dubenec, okres Trutnov

Kraj: Královéhradecký

Kontakt (kontaktní údaje kromě jména nezveřejňujte): Jaroslav Huňat, starosta, obec Dubenec, starosta@dubenec.cz, 724 180 859

Pro více informací: <https://www.adaptterraawards.cz/cs/Protierozni-upravy-v-obci-Dubenec>

Přírodě blízká protipovodňová ochrana v Dolním Újezdě

V jednoduchosti je krása. Právě přiměřenost a decentnost je podle autorů charakteristická pro návrh protipovodňových opatření v Dolním Újezdě nedaleko Litomyšle. Oblast dlouhodobě a pravidelně sužovaly povodně. Subtilními prvky se autorům podařilo ochránit zástavbu v blízkosti řeky Desné tak, aby dokázala odolat i stoleté vodě. Z nivy řeky se opět stal funkční a ekologicky stabilnější kus krajiny. Vrátila se jí schopnost zadržovat vodu.

V neposlední řadě se z této lokality stalo příhodné místo k bytí, které za rok navštíví tisíce lidí. Místní komunita projekt přijala jednoznačně kladně a stal se vzorovým projektem.

Lokalita: Dolní Újezd, okres Svitavy

Kraj: Pardubický

Kontakt (kontaktní údaje kromě jména nezveřejňujte): Ing. Kateřina Voříšková, Envicons s.r.o., katerina.voriskova@envicons.cz, 725 135 894

Pro více informací: <https://www.adaptterraawards.cz/cs/Protipovodnova-ochrana-v-Dolnim-Ujezde>

Přírodě blízké protipovodňové opatření v Němčanech

Komplexní, provázaný, promyšleně pracující s okolním terénem. Takový je projekt jedenácti na sebe navazujících přírodě blízkých opatření v Němčanech. Řeší zde hned tři problémy, se kterými se obec zasazená do intenzivně využívané zemědělské krajiny dlouhodobě potýkala. Ničivé povodně, eroze půdy a nízká biodiverzita území.

Díky této adaptaci jsou nyní Němčany nejen chráněny před povodněmi, ale také lépe předcházejí erozi půdy a suchu v krajině. Území se brzy stalo vyhledávaným útočištěm řady živočichů, rostlin, místních obyvatel i přespolečných návštěvníků.

Lokalita: Němčany, okres Vyškov

Kraj: Jihomoravský

Kontakt (kontaktní údaje kromě jména nezveřejňujte): Martin Krátký, starosta, obec Němčany, starosta@nemcany.cz, 728 439 884

Pro více informací: <https://www.adaptterraawards.cz/cs/Prirodni-protipovodnove-opatreni-v-Nemcanech>

Regenerace půdy a krajiny Jagava Permafarmy

Od zdraví půdy s rostlin, kvalitu vody přes způsob péče o krajinu a její plody, k řemeslům, vzdělávání a podnikání. Vše s nejvyšším důrazem na soulad s přírodou. Ta, pokud má připravené podmínky a dostatek času, najde způsob nejlepšího fungování sama. Takto funguje Jagava Permafarma. Jako funkční celek využívající často jednoduchá opatření, která zajistí dlouhodobou ekologickou i ekonomickou stabilitu.

Lokalita: Veselice, okres Mladá Boleslav

Kraj: Středočeský

Kontakt (kontaktní údaje kromě jména nezveřejňujte): Tomáš Franěk,
tomas.franek@permafarma.cz, 602 404 355

Pro více informací: <https://www.adaptterraawards.cz/cs/Regenerace-pudy-a-krajiny-Jagava-Permafarmy>

Rekonstrukce ulic v Roudnici nad Labem

Rekonstrukce ulic v Roudnici nad Labem názorně ukazuje, že lze do městských ulic vměstnat auta, cyklisty, chodce, nová parkovací místa, stromy, trvalkové záhony i prvky zadržující dešťovou vodu. Pilotní projekt v ulici Stadická a posléze v ulici Švermova, který je výsledkem spolupráce dopravních inženýrů a krajinářských architektů, přesvědčil město, že i přes vyšší počáteční náklady se vyplatí do těchto opatření investovat. Výsledkem jsou stabilní výsadby a odolné šterkové záhony s nízkou mírou údržby, které v budoucnosti v Roudnici uvidíme i na dalších místech.

Lokalita: ulice Stadická, Školní, Budovatelů a Švermova, nám. 28. října, Roudnice nad Labem

Kraj: Ústecký

Kontakt (kontaktní údaje kromě jména nezveřejňujte): Ing. Martina Imramovská, Ph.D., Krajinářská architektura M², imramovska.martina@gmail.com, 776 790 657

Pro více informací: <https://www.adaptterraawards.cz/cs/Rekonstrukce-ulic-v-Roudnici-nad-Labem>

Revitalizace Rokytky nad Hořejším rybníkem

Sílu pražského potoka Rokytky v minulosti k pohonu využívalo hned několik mlýnů. V její blízkosti také kdysi vzniklo také mnoho průmyslových podniků. Na počátku 20. století se koryto potoka napřímilo, prohloubilo a opevnilo od Libně až po Hloubětín. Průmyslové areály později nahradila bytová zástavba. Tu ale Rokytky ohrožuje, když se promění v nespoutanou řeku, jako při povodni v roce 2013, kdy jí protékalo 50 kubíků vody za vteřinu. I z tohoto důvodu se Rokytky postupně v některých částech svého toku revitalizuje a vrací do podoby přírodě blízké. V lokalitě nad Hořejším rybníkem už ji najdeme v podobě meandrujícího potoka, s mělkým korytem a tůněmi, který se může i při nižších průtocích rozlévat do okolních luk.

Lokalita: Pod Smetankou, Praha 9 – Hrdlořezy

Kraj: Hlavní město Praha

Kontakt (kontaktní údaje kromě jména nezveřejňujte): Alžběta Synková, ŠINDLAR s. r. o., alzbeta.synkova@sindlar.cz, 608 406 270

Pro více informací: <https://www.adaptterraawards.cz/cs/Revitalizace-Rokytky-nad-Horejsim-rybnikem>

Rozvolnění koryta šterkonosné řeky Bečvy

Ve staré kronice se dočteme: „Tam kde se dříve voda neslyšně rozlévala do polí a luk, udeří dnes po regulaci Bečvy s nebývalou silou.“ Že se umí pořádně rozvodnit, ukázala Bečva nejen při katastrofálních povodních v roce 1997. V posledních letech stačily i méně intenzivní deště, aby zaplavovala části přilehlých obcí. Cílem opatření v úseku mezi Černotínem a Skaličkou proto bylo uvolnit Bečvu ze sevřeného koryta a vytvořit jí znovu rozvolněné místo v krajině. V podstatě umožnit řece se svévolně vrátit do stavu před zásahem člověka, tedy o několik generací vodohospodářských úprav zpět.

Lokalita: Bečva, Černotín, Ústí a Skalička, okres Přerov

Kraj: Olomoucký

Kontakt (kontaktní údaje kromě jména nezveřejňujte): Veselý David
Povodí Moravy, s.p., vesely@pmo.cz, 724 230 596

Pro více informací: <https://www.adapteraawards.cz/cs/Rozvolneni-koryta-sterkonosne-reky-Becvy>

Tradiční hospodaření v srdci Bzenecké Doubravy

Kde jinde se učít o adaptacích na vlny veder a dlouhodobá sucha než v oblasti nazývané Moravská Sahara? Na rodinné farmě Habánský dvůr pracují na opatřeních již více než 20 let. Místní krajina řeší ale tento problém od nepaměti. Rodina Blahuškova hospodaří na pozemku vlastními silami tak, aby svou péčí co nejvíce respektovala okolní krajinu. Zohledňují rozdílné podmínky místních stanovišť a podle nich vybírají vhodný typ hospodaření. Na rodinných farmách v Rakousku se učili nejen jak farmařit, ale také jak obnovit vztah lidí k půdě a krajině. Podporují místní komunitu a folklor. Ten hlavní, kdo však může pomoci české krajině, je český zákazník – nákupem výrobků od místních farmářů.

Lokalita: Vacenovice – Růdník, okres Hodonín

Kraj: Jihomoravský

Kontakt (kontaktní údaje kromě jména nezveřejňujte): Ing. Miroslav Blahušek, Habánský dvůr, mc.blahusek@tiscali.cz, 728 718 917

Pro více informací: <https://www.adaptterraawards.cz/cs/Tradichni-hospodareni-v-srdci-Bzenecke-Doubravy>

Úsporný provoz stavební firmy Deas

Boskovická firma Deas poukazuje na to, že i firmy zaměřené na dopravní a pozemní stavby, mohou snižovat své dopady na životní prostředí. Snaží se upozornit, že každý zlepšující krok má v průmyslovém měřítku velký dopad, a proto začlenila ekologická opatření do svého běžného chodu – využívá unikátní technologii výroby betonových směsí ze zadržené dešťové vody, recykluje betonový a asfaltový odpad, sídlí v nové pasivní budově a energii získává z vlastní fotovoltaické elektrárny.

Lokalita: Boskovice, okres Blansko

Kraj: Jihomoravský

Kontakt (kontaktní údaje kromě jména nezveřejňujte): Libor Filip, ředitel a majitel, Deas, s. r.o., pospisilova.m@seznam.cz , 776 135 150

Pro více informací: <https://www.adaptterraawards.cz/cs/Usporny-provoz-stavebni-firmy-Deas>

Zemědělství jinak a lépe

“Můj projekt je jen zrnko pažitky na chlebu”, aneb jak respektující a udržitelná péče jednotlivce může inspirovat další a začít tak velkou změnu. Pan Gottwald, původem lesník a vášnivý včelař, je přesvědčen, že včelařením péče nekončí. Pro včely je totiž potřeba vytvořit také kvalitní prostředí, ve kterém žijí. Na svém pozemku proto hospodaří šetrně a s důrazem na měnící se klimatické podmínky.

Lokalita: Požaha, Lukavec u Bílovce, okres Nový Jičín

Kraj: Moravskoslezský

Kontakt (kontaktní údaje kromě jména nezveřejňujte): Jiří Gottwald,
osvald.g@seznam.cz, 723 088 191

Pro více informací: <https://www.adaptterraawards.cz/cs/Zemedelstvi-jinak-a-lepe>

Zpřírodnění koryta Vltavy v úseku Vraňany - Hořín

Revitalizace skoro pětakilometrového úseku Vltavy na Mělnicku ukazuje, že přírodě blízké úpravy lze dělat i na významných velkých tocích. V České republice se vzhledem k délce upravené části i velikosti řeky jedná o unikátní stavbu. Zpřírodněním koryta a přilehlé nivy se zvýšila schopnost území zadržet povodňovou vlnu. Nově vytvořené balvanité výhony, ostrovy, boční ramena, tůně a mělké pláže s umístěnými kmeny zároveň poskytují úkryt pro rozmanité ryby, obojživelníky i ptáky.

Lokalita: obce Bukol, Křivousy, Lužec nad Vltavou, Vraňany, Zálezlice, okres Mělník

Kraj: Středočeský

Kontakt (kontaktní údaje kromě jména nezveřejňujte): Žaneta Čaloudová, Vodohospodářský rozvoj a výstavba a.s., caloudova@vrv.cz, 776 883 252

Pro více informací: <https://www.adapteraawards.cz/cs/Zprirodneni-koryta-Vltavy-Vranany-Horin>

Zvyšování rozmanitosti v krušnohorských lesích

Vytvořit základu pro přirozenou obnovu lesa a připravit jej na klimatickou změnu. To je hlavní cíl dlouhodobého projektu v Božím Daru. Promyšlený projekt začal již v roce 1995 a ukazuje provázanost rostlinné a živočišné složky lesa. Postupně se daří vybudovat les, který svou skladbou a nepasečným hospodařením odpovídá měnícím se klimatickým podmínkám v našem podnebí, společně se zaváděním Německem inspirované velkoplošné naháňky. Hlavní dosah projektu nyní leží v přenosu zkušeností při množství odborných exkurzí vyvolaných úspěchem projektu.

Lokalita: obec Boží Dar, okres Karlovy Vary

Kraj: Karlovarský

Kontakt (kontaktní údaje kromě jména nezveřejňujte): Karel Picura, lesní správce, město Boží Dar, picura@bozidar.eu, 603 820 255

Pro více informací: <https://www.adaptterraawards.cz/cs/Zvysovani-rozmanitosti-v-krusnohorskych-lesich>